

Українсько–румунські відносини у контексті розширення ЄС на Схід

Максименко Ірина Володимирівна

Питання українсько–румунського співробітництва та перспективність розвитку відносин обох країн у контексті трансформації сучасних геополітичних регіональних систем і сьогодні залишається актуальним. Ситуація в регіоні під впливом зовнішніх і внутрішніх чинників постійно змінюється, з'являються нові, невивчені аспекти і тенденції взаємодії або протистояння. Одним з ключових аспектів є приєднання Румунії до Європейського Союзу, що в перспективі впливатиме і на відносини з Україною, і на регіональні процеси в Чорноморському регіоні.

Для аналізу проблеми використовувалися документи і програми України та Європейського Союзу, спрямовані на розвиток регіонального і транскордонного співробітництва, а також питання розвитку транспортної інфраструктури та енергетичної безпеки. Для вивчення політичної, соціально–економічної складової українсько–румунських відносин використовувалася інформація Державного комітету статистики, провідних науковців Парфенова О. [1], Кравчен-

- У статті аналізується стан українсько–румунських відносин після приєднання Румунії до Європейського Союзу на початку 2007 р. Розглядаються головні протиріччя між країнами, які перешкоджають поглибленню взаємовідносин двох чорноморських країн, стабілізації та покращенню політичної, економічної та соціальної ситуації в регіоні в контексті розширення процесів європейської та євроатлантичної інтеграції на Схід.

Ключові слова: українсько–румунські відносини, співробітництво, Європейський Союз, національні інтереси, енергетична безпека.

- В статье анализируется состояние украинско–румынских отношений после присоединения Румынии к Европейскому Союзу в начале 2007 г. Рассматриваются основные противоречия, которые препятствуют углублению взаимоотношений двух черноморских государств, стабилизации и улучшению политической, экономической и социальной ситуации в регионе в контексте распространения процессов европейской и евроатлантической интеграции на Восток.

Ключевые слова: украинско–румынские отношения, сотрудничество, Европейский Союз, национальные интересы, энергетическая безопасность.

- The state of the Ukrainian–Romanian relations after Romania's joining to the European Union at the beginning of 2007 is analysed in the article. Basic contradictions which hamper the deepening of two Black Sea states' cooperation aimed to stabilize and improve the political, economic and social situation in the region in the context of widening of the process of European and Euro–Atlantic integration to the East are examined.

Keywords: Ukrainian–Romanian relations, cooperation, European Union, national interests, energy security.

ко В. [2], Чекаленко Л. [3], Гакмана З. [4], Гоманюк М. [5] тощо. Джерелом інформації також є інтерв'ю Надзвичайних і Повноважних Послів України в Румунії Малько Ю. [6] і Румунії в Україні Лауренциу–Хрістя Т. [7].

Особливістю даної роботи є аналіз двосторонніх відносин у контексті існуючих протиріч і одночасно зростаючої необхідності тісної співпраці відповідно до політики ЄС у Чорноморському регіоні. Мета дослідження – перспек-

тиви розвитку українсько–румунських відносин у контексті європейської інтеграції. Відповідно до мети розглянуто такі питання: основні напрями взаємодії двох держав; головні протиріччя у відносинах; зовнішньополітичні пріоритети Румунії після приєднання до Євросоюзу; ключові напрями реалізації спільних інтересів; перспективи посилення взаємодії двох країн та найефективніші механізми реалізації спільних проєктів.

Особливості сучасних українсько–румунських відносин

Відносини з Румунією посідають особливе місце у зовнішньополітичних інтересах України. Така ситуація зумовлена багатьма чинниками. По–перше, геополітичне положення Української держави характеризується наявністю семи держав–сусідів першого порядку, серед яких Румунія посідає далеко не останнє за важливістю місце у зв'язку зі спільністю державного кордону. По–друге, історична спадщина має як позитивні так і негативні наслідки. По–третє, є значні резерви і нереалізовані потенційні можливості у сфері торгівельно–економічного розвитку. По–четверте, участь України та Румунії в регіональних і міжнародних організаціях, а також членство Румунії в НАТО та Європейському Союзі, що сьогодні має найбільше значення для розвитку регіональної взаємодії.

Проте, не зважаючи на спільність деяких характеристик та поліпшення відносин у 2005–2006 рр., двосторонні стосунки між Україною і Румунією розвивалися неоднозначно. Спостерігалися часи піднесення та спаду активності у відносинах, налагодження порозумінням, застої та відчуження. І сьогодні українсько–румунські відносини продовжують залишатися складними.

Основними сферами протиріч між Україною та Румунією є, по–перше, питання міжнародно–правового порядку та, по–друге, позиції Румунії щодо розвитку внутрішньоукраїнських територій. До питання міжнародного права належить позиція Бухаресту щодо приналежності окремих українських територій, оскаржуючи тим самим радянсько–румунський договір щодо державного кордону 1961 р. та принцип нерухомості кордонів, закріплений з боку Румунії

як у Гельсінському акті 1975 р. так і у базовому політичному Договорі від 1997 р. Цей факт став причиною тривалої відсутності українсько–румунських основоположних документів, які закладають інституційну базу для розвитку відносин між двома суверенними державами. Так, Договір про відносини добросусідства та співробітництва між Україною і Румунією був підписаний тільки в 1997 р., а Договір про режим українсько–румунського державного кордону – в 2004 р. і став результатом тиску на офіційній Бухарест зовнішньополітичної ситуації: Румунія готувалася стати членом НАТО, тому змушена була закрити всі питання про спірні території. Водночас, на думку українських експертів, з боку Румунії в них були закладені передумови для повернення до таких стратегічно важливих питань, як делімітація континентального шельфу і виняткових економічних зон у Чорному морі, а також статус острова Зміїний і низки островів у річищі Дунаю.

Щодо розвитку українських територій, то Румунія, передусім протидіє функціонуванню судноплавного каналу «Дунай – Чорне море», який, як вважає румунська сторона, негативно впливає на екологічну систему суміжних з каналом румунських територій [8]. Тематика національних меншин вже не постає так гостро, як це було на початку, але експерти радять не залишати це питання без пильної уваги з боку українського уряду, оскільки Румунія домоглася протекції для національних меншин (румун) в Україні й проводить активну політику асиміляції на прикордонних територіях. Придністров'я зі всією сукупністю своїх потенційних викликів для регіону, з одного боку, має спільний інтерес, а з іншого – є проблемою для обох країн. З'явилися й нові проблеми двосторонніх відносин: Криворізький гірничо–збагачувальний комбінат, візове питання.

Тривалий час основними причинами невирішеності існуючих українсько–румунських проблем були різні підходи сторін до пошуку їх розв'язання, а також темпи реалізації ухвалених рішень. Так, наприклад, у 2005–2006 рр. спостерігалася активізація двосторонніх контактів і співробітництва, зокрема і в спірних питаннях. Це стало можливим завдяки результатам взаємних

візитів глав держав В. Ющенко і Т. Бесеску, які прагнули розв'язати всі спірні питання. Одним з механізмів процедури пошуку рішень стало створення Спільної президентської комісії «Ющенко–Бесеску», мета якої – колективна робота над проблемними питаннями українсько–румунських відносин [9].

Під час останнього візиту Глави Української держави до Бухаресту, який відбувся наприкінці жовтня 2007 р., обидва президенти на прес–конференції заявили, що «на відміну від попередніх зустрічей, сторони домовилися саме про механізм вирішення існуючих двосторонніх проблем» [10]. Проте, що це за механізм – не уточнювалося. Очевидно, що не можна вважати таким механізмом Спільну президентську комісію, перше засідання якої відбулося тільки через два роки після її створення. Не є таким механізмом і Спільний моніторинг всіх проектів щодо розв'язання спірних питань в рамках нової українсько–румунської спільної комісії з питань економічного, промислового, наукового і технічного співробітництва. Таким чином, напрошується висновок, що подолання протиріч все ще залишається у віртуальному режимі імітації переговорного процесу.

Не зважаючи на існуючі розбіжності та невирішені питання, можливості взаємодії між двома сусідніми країнами розвиваються в контексті кількох ключових площин, а саме: політична співпраця; економічні зв'язки; гуманітарно–культурна взаємодія; транскордонне співробітництво в межах функціонування трьох євро регіонів («Карпати», «Нижній Дунай», «Верхній Прут»), а також між містами–побратимами; участь у регіональних і міжнародних організаціях.

Сьогодні між Києвом і Бухарестом підписано понад п'ятдесят двосторонніх договірно–правових документів і міжнародних угод, які регулюють різні сфери міждержавної та регіональної взаємодії. Активно розвивається й економічне співробітництво, хоча його рівень ще не відповідає потенціалу обох країн. Так, товарообіг між країнами за 2007 р. виріс на 35 % і склав близько 1,233 млрд дол. США завдяки розширенню категорій товарів і послуг імпортно–експортних операцій [11].

Порівняно з 2006 р. збільшився загальний об'єм експорту товарів, яких раніше не було в торговельно–економічних відносинах (необроблені шкури і шкіра, чорний метал і вироби з нього, продовольчі товари і сировина для їх виготовлення, продукти неорганічної хімії, текстильна продукція тощо). Україна має переваги у наданні морських та автомобільних транспортних послуг.

Значною частиною економічної взаємодії є імпорт. Левову частку імпорту – близько 80 % – складають енергетичні матеріали, нафта і продукти її переробки. Структура імпорту послуг – це, переважно, з авіа– та автомобільні перевезення. Аналізуючи надання транспортних послуг, стає очевидним, що не повною мірою використовуються можливості залізничного і авіаційного сполучення. Таким чином, необхідно переглянути існуючі угоди з метою збільшення вантажо– і пасажиропотоків.

Однією з особливостей економічних відносин обох країн є системна співпраця на рівні торговельно–промислових палат. Інша особливість – один з найнижчих показників обсягів прямих іноземних інвестицій (ПІІ) до України з європейських країн припадає на Румунію – всього 12 млн дол. США за 2007 р. [12]. Спостерігається також практично повна відсутність українських ПІІ в румунську економіку. Тривалий час Румунія концентрувала свою увагу на залучення ПІІ в свою економіку для трансформації й модернізації власної інфраструктури. Сьогодні можна сподіватися, що позитивна динаміка двосторонніх економічних відносин сприятиме залученню інвестиції з боку тих іноземних компаній, які представлені в Румунії. Позитивно вплине на розвиток торговельно–економічних відносин і членство Румунії в ЄС, особливо якщо буде підписана посилена угода між Україною і Євросоюзом. Значним стимулом у розвитку двосторонніх відносин стане членство України у СОТ, що дозволить знизити митні тарифи.

І Україна, і Румунія великого значення надають розвитку транскордонного співробітництва, яке трансформується в міжрегіональну прикордонну взаємодію країн–членів Євросоюзу і країн–учасниць Європейської політики сусідства. У цьому контексті двостороння робота йде на всіх рівнях: робочі зустрічі президентів України

і Румунії, офіційні візити, в рамках яких проводяться спеціальні засідання, «круглі столи» або міжнародні науково-практичні конференції з питань транскордонного співробітництва; проведення парламентських слухань з цієї проблематики і ухвалення відповідних Постанов Верховної Ради (наприклад, Постанова Верховної Ради України від 27 червня 2007 р. «Про інтенсифікацію співробітництва України з Європейським Союзом в рамках єврорегіонів і перспективи транскордонного співробітництва»); прийнято Державну програму розвитку транскордонного співробітництва на 2007–2010 рр., яка охоплює всі аспекти транскордонної взаємодії як у форматі Програми Україна–Румунія (плюс Молдова), так і в рамках інших країн-членів Євросоюзу (передусім Угорщини і Словаччини) [13].

Реалізація зазначеної Програми уможливило підвищення рівня координації та узгодження розвитку прикордонних територій сусідніх країн і, тим самим, сприяти активізації діяльності існуючих єврорегіонів на кордонах України. Проте в ширшому значенні документ спрямований на реалізацію заходів, проектів і програм транскордонної співпраці з метою загальної перебудови соціальної, інформаційної, виробничої і прикордонної інфраструктури, розвитку наукової і культурної сфери, охорони навколишнього середовища. А ще Програма має сприяти розвитку транспортної мережі та енергетичної співпраці.

Останні два стратегічні напрями регіонального співробітництва України і Румунії – транспорт і енергетична складова – сьогодні перебувають на дуже низькому рівні й абсолютно не відповідають реальним можливостям обох держав.

Євроінтеграція як чинник активізації двосторонніх відносин

Як відзначив Президент України В. Ющенко, відносини між Україною і Румунією мають стратегічний характер і Київ зацікавлений у подальшому їх розвитку саме в такому статусі [14]. Проте, з боку Румунії такого підходу до оцінки українсько-румунських відносин не спостерігається. Більш того, якщо проаналізувати Стратегію національної безпеки Румунії й документ, який був представлений у штаб-квартирі ЄС в Брюсселі у середині 2006 р., то Україна в ньому взагалі не згадується. Так, наприклад, розглядаю-

чи напрями розвитку двосторонньої співпраці в документах, виділяються, по-перше, країни-члени ЄС і НАТО, по-друге, Китай, західно-балканські країни, а також держави Центральної Азії, Близького Сходу і Латинської Америки. Нарешті, в окремий рядок винесені Ватикан, Ізраїль та Японія. Що стосується розділу про розвиток добросусідських відносин і регіонального співробітництва, то і тут Україна не позначена як така. По цій лінії Румунія окремо підкреслює привілейовану відносин з Республікою Молдова, далі наголошуються пріоритетність країн Південно-Східної Європи і Чорноморського басейну, а також прагнення розвивати співпрацю в рамках регіональних організацій. Таким чином, можна констатувати, що сьогодні Румунія не розглядає Україну як одного з головних партнерів у розвитку регіональної взаємодії і трансформації потенціалу Великого Чорноморського регіону в систему, повноцінно інтегровану в європейську і міжнародну політику.

Передумови для розвитку стратегічних відносин Україна–Румунія зумовлені також спільними інтересами в контексті євроінтеграційних прагнень. На нашу думку, саме процеси євроатлантичної інтеграції сприятимуть ефективнішому розв'язанню існуючих проблем у двосторонніх відносинах. І одним з найперспективніших засобів розв'язання всього комплексу проблем між Києвом і Бухарестом може стати регіональна співпраця, яка певною мірою посилює процеси європейської інтеграції на континенті, а також сприяє економічному розвитку як країн, так і окремих регіонів.

Як відзначив у своєму інтерв'ю Посол Румунії в Україні Т. Лауренциу–Хрїстя, Україна і Румунія «приречені на співробітництво та сусідство» [15]. Дійсно, цей факт незаперечний: існує багато вагомих чинників, які стають основою для поглиблення і розширення двосторонньої співпраці. Один з них – приєднання Румунії до Європейського Союзу, який, за словами Посла України в Румунії Ю. Малько, розглядається Україною як позитивний чинник розширення діалогу і сфери співпраці між Україною і ЄС у контексті подальшого розвитку українсько-румунських відносин [16].

Румунія бачить себе як частину НАТО і ЄС, як міст в торговій та енергетичній сферах

та як бар'єр для транснаціональних загроз, що мають походження з Чорноморського регіону або регіонів, зв'язаних з ним. Румунія активно прагне стати частиною механізмів вирішення наявних і можливих проблем і в той же час побоюється залишитися віч–на–віч із загрозами на південно–східному кордоні НАТО та ЄС. Щоб уникнути цього, Бухарест останнім часом намагається розвивати регіональні ініціативи і посилювати значення регіональної співпраці чорноморських країн за підтримки європейських і євроатлантичних структур. Саме Чорноморський регіон Румунія розглядає як ключовий напрям реалізації своїх геополітичних і гео економічних інтересів.

Зазначимо, що одним з основних чинників ризику для національної безпеки Румунія вважає обмежений доступ до регіональних джерел і можливостей, який перешкоджає реалізації національних інтересів. Основними інтересами Румунії в Чорноморському регіоні є: закріплення статусу регіонального лідера; активна участь в економічних проектах з розвитку демократії, безпеки та стабільності в регіоні; підтримка і розвиток ініціатив щодо поліпшення транспортної, енергетичної та комунікаційної інфраструктури, підвищення екологічної безпеки, розвитку торгівлі, туризму, науки і технології; поглиблення регіональної співпраці в рамках ОЧЕС, ГУАМ, Чорноморського форуму, Blackseafor; поглиблення відносин між ЄС і регіональними структурами.

З метою реалізації поставлених цілей, які забезпечать Бухаресту статус регіонального лідера і посилять його роль як європейського та євроатлантичного партнера, Румунія має намір сконцентрувати увагу і роботу на наступних напрямках:

- розширювати співпрацю між дунайськими і чорноморськими країнами у сфері туризму, захисту екології, транспорту і торгівлі;
- сприяти розв'язанню конфліктів в регіоні, боротьбі з транскордонною і організованою злочинністю, нелегальною міграцією, контрабандою зброї та торгівлею людьми;
- розвивати альтернативні нафто– і газопроводи, а також транспортні маршрути з Каспійського басейну через Чорне море до Європи відповідно до західноєвропейських стандартів;
- посилювати роль і значення ОЧЕС як основи для досягнення відповідності стандартам ЄС;

– створювати зони вільної торгівлі між ЄС і країнами Чорноморського регіону.

Таким чином, Румунія намагається повністю відповідати європейським інтересам в Чорноморському регіоні, визначеним у відповідних документах: «Чорноморська синергія», Європейська політика сусідства, Європейський інструмент регіонального та транскордонного співробітництва в Чорноморському регіоні, Стратегія енергетичної безпеки ЄС тощо.

У цьому плані важливою є позиція України в аналогічних питаннях, зокрема розвиток цих питань у регіональному контексті в межах взаємодії Україна–ЄС. Зазначимо трансформацію Політики сусідства Євросоюзу з урахуванням недоліків і підвищення ефективності використання цього механізму у відносинах з країнами, задіяними у цій політиці. Одним з істотних доповнень стало ухвалення рішення щодо створення механізму «Європейського інструменту сусідства і партнерства», однією з складових якого є окрема програма для країн Чорноморського басейну. Інший важливий момент цього інструменту – прийняття Національних індикативних програм на 2007–2010 рр.

Щодо цього, то основними пріоритетами України, внесеними до Національної програми, й які співпадають з румунським планом дій у регіоні як члена ЄС, є наступні напрямки: розвиток транспортних і енергетичних систем; охорона навколишнього середовища; розвиток транскордонного співробітництва, зокрема у сферах прикордонного і міграційного управління, митної справи, боротьби з організованою злочинністю; поліпшення соціально–культурних відносин: культурний обмін, обмін інформацією, розширення міждержавних зв'язків; боротьба з нелегальною діяльністю: міграцією, торгівлею людьми, зброєю, наркотиками.

Енергетична складова двосторонньої та регіональної співпраці

Одним з ключових інтересів ЄС у регіоні є енергетична сфера. Європейські країни прагнуть до того, щоб отримати доступ до центрально–азійських джерел нафти і газу, тоді як країни регіону зацікавлені в розширенні кола торгових партнерів і маршрутів поставок. Розглядаючи питання про енергоносії та транспортні

маршрути, Європейський Союз концентрує увагу на енергетично–транспортному коридорі Каспійське море – Чорне море – ЄС, який зменшить залежність від російських енергоносіїв країн ЄС та Центральної Азії, а також відкриє доступ до перспективних ринків.

Важливо відзначити, що в прийнятій ЄС «Стратегії енергетичної безпеки», Україну названо стратегічним партнером і транзитером енергоресурсів до Європи [17, с. 15–16]. Це стало офіційним визнанням об'єктивно вигідного і перспективного положення України як основного маршруту для енергопотоків до Європи.

Серед основних аспектів диверсифікації шляхів і джерел енергозабезпечення Європи розглядаються такі варіанти: каспійсько–турецький, ірано–турецький, чорноморсько–румунський (Грузія – Румунія – Євросоюз або GREU), чорноморсько–український (Грузія – Україна – Євросоюз або GUEU–White Stream).

Основні джерела сировини, в яких найбільше зацікавлені країни ЄС, розташовані в Казахстані, Туркменістані, Ірані, а також у Каспійському і Чорноморському басейнах. З метою зміцнення своїх позицій у Центрально–Азійському регіоні ЄС у червні 2007 р. ухвалив документ під назвою «ЄС і Центральна Азія: стратегія для нового партнерства» [18]. Особливістю цього документа є те, що вперше на офіційному рівні Євросоюз передбачає інтенсифікацію політичних зв'язків, збільшення розміру фінансової допомоги і активізацію двосторонніх відносин. Особливе місце відводиться Казахстану як державі, яка найтісніше співпрацює з ЄС, і яка, за очікуваннями європейських і регіональних дослідників, повинна стати локомотивом регіональної інтеграції [19].

Румунія також приділяє велику увагу енергетичній співпраці з Казахстаном. На казахстанському ринку представлені провідні румунські нафтогазові компанії «Petrom» і «Rompetrol Well Services S.A.», які постачають бурове обладнання та ведуть розвідку промислових запасів нафти і газу [20]. З метою реалізації перспективи перетворення Румунії на країну транзиту, шляхом реалізації проектів Набукко і нафтопроводу Констанца–Трієст як частини Південно–Східного Європейського трубопроводу «Каспій–Середземномор'я», Румунія прода-

ла 75 % акцій другої за розміром румунської нафтової компанії Rompetrol казахстанській державній нафтогазовій компанії Казмунайгаз [21]. Це означає, що тепер Казахстан має прямий вихід на європейські ринки.

Румунія також ухвалила рішення про вироблення середньострокової інтегрованої стратегії енергетичної безпеки, в якій мають бути прописані альтернативні варіанти енергопостачання. Так, для Румунії стратегічним напрямом є орієнтація на арабські країни–експортери, але найбільша увага приділяється освоєнню енергетичного потенціалу зони, розташованої на схід від Чорного моря [22]. Одним з основних завдань у цьому регіоні є безпека маршрутів транзиту стратегічної сировини через Чорне море, тобто розв'язання заморожених конфліктів [23]. І це завдання є дуже актуальним, оскільки часткова енергетична незалежність Румунії, яка, за словами М. Унгуряну, можлива завдяки внутрішнім, румунським ресурсам, може зберегтися максимум 10–15 років.

Щодо українсько–румунської співпраці в даному питанні, то поки що не спостерігається ніяких практичних кроків у напрямі спільної роботи. В рамках ЄС розглядаються два проекти газопроводів, які передбачають постачання туркменського газу через Азербайджан, Грузію та Україну (GUEU–White Stream) або Румунію (GREU) до Європи в обхід Туреччини. У реалізації українського проекту є свої переваги: розвинута інфраструктура Південного Кавказу та України, менші економічні витрати. Але румунський проект також може бути реалізованим завдяки членству Румунії в ЄС та НАТО, політичній стабільності та сильній підтримки з боку США. Водночас можуть виникнути проблеми з боку Росії, яка фінансує власні енергетичні проекти та має наміри купувати центрально–азійський газ за європейськими цінами. До того ж ЄС підтримав будівництво «Набукко» і навряд чи стане обмежувати інтереси Туреччини в цьому питанні. Тільки за умов створення єдиної трансєвропейської енергетичної мережі, захищеної від російського тиску, та українського пріоритету для ЄС щодо стабільності Центрального та Східноєвропейського регіонів можна розраховувати на залучення України до енергосистеми ЄС. У будь–якому разі було б доцільно для української

держави разом з Румунією розробляти проекти безпечної й стабільної енергоінфраструктури і залучати європейських інвесторів для їх реалізації. Слід розглянути також перспективи залучення ЄС для модернізації й подальшої експлуатації енерготранспортної системи України та Румунії.

У цьому контексті для України є дуже важливим вирішення спірних питань з Румунією і налагодження конструктивного співробітництва з освоєння шельфу Чорного моря. З метою забезпечення більшої продуктивності й ефективності можна винести на розгляд у рамках спеціальної комісії «Ющенко–Бесеску» створення двостороннього консорціуму з видобутку енергосировини на шельфі, а у перспективі залучити до цього інші країни ЄС, що надасть можливість подати цей проект як Європейський, обов'язковим учасником якого стане і Україна. Одним з європейських інвесторів такого консорціуму може бути австрійська нафтогазова компанія OMV, яка володіє пакетом акцій головної румунської газонафтової компанії й підписала договір про розробку шельфу не тільки в Румунії, але і в Україні [24].

Перспективним у розвитку регіонального співробітництва видається і організація тристоронньої співпраці в трикутнику Україна – Польща – Румунія, тим більше, що такий формат стане додатковим кроком на шляху до посилення Балто–Чорноморської, а надалі й Балто–Чорноморсько–Каспійської осі взаємодії.

Висновки

Початок ХХІ століття характеризувався кардинальною зміною геополітичної ситуації у світі, особливо внаслідок подій на Балканському півострові та Близькому Сході. На той час значення Румунії підвищувалося в євроатлантичних структурах і їх взаємний діалог був надзвичайно активним. Внаслідок цих процесів Румунія сьогодні є членом НАТО та Європейського Союзу.

Щодо українсько–румунських відносин, то доводиться констатувати, що наприкінці ХХ ст. стабільні й мирні відносини з нашою країною виявилися заручником геостратегічних проектів Бухареста, в яких не знайшлося місця політично і економічно конкурентоспроможній Україні. Сьогодні все ще немає практичних зрушень у розв'язанні двосторонніх проблем. Але дуже важ-

ливим є те, що на офіційному рівні сторони виявили рішучі наміри розвивати конструктивний діалог на засадах загальнодемократичних цінностей та відносинах добросусідства.

У стосунках між двома країнами є спільні інтереси, і такі, що не співпадають. До спільних інтересів належать налагодження повноцінної співпраці, розвиток регіонального та транскордонного співробітництва, поширення економічної взаємодії, подолання існуючих протиріч. Щодо механізму покращення двосторонніх відносин, вважається доцільним розробити такий механізм розв'язання проблем, який складатиметься з профільних рівнів. Наприклад, на політичному рівні (у рамках спеціальних комісій) можливо висловлювати політичну волю країн та їх позиції, обговорювати та планувати конкретні, точкові проекти та визначати суб'єктів їх реалізації. На економічному рівні доцільно розробляти та реалізовувати економічні програми місцевого, регіонального, міжрегіонального та міждержавного рівнів. Це також стосується таких рівнів як культурологічний, інформаційний тощо.

Зазначимо, що потенціал співробітництва між Україною та Румунією, з одного боку, знизився, оскільки Румунія як країна–член ЄС перебуває у вигіднішому становищі, користуючись ресурсами Спільноти та можливістю стати інструментом чорноморської політики ЄС. Але, з іншого боку, така ситуація розширює коло та площину взаємодії між Україною та Румунією як на регіональному, так і на загальноєвропейському рівнях. Це стосується таких сфер, як розвиток демократії та поліпшення економічної співпраці, розв'язання невирішених конфліктів, протидія викликам «м'якої» безпеки, регіональне, транскордонне та екологічне співробітництво, транспортне сполучення та енергетична безпека. Потрібно використовувати всі можливості співробітництва з метою підвищувати зацікавленість Румунії та ЄС до України як одного з головних європейських партнерів у Чорноморському регіоні.

Україна має послідовно відстоювати свої інтереси щодо питань ГСК «Дунай – Чорне море» та освоєнні о. Зміїного, пам'ятаючи, що відносини добросусідства не передбачають здійснення односторонніх актів добродійності.

Список використаних джерел

1. *Парфенов О.* На порозі нової доби взаємин? Політичний вимір українсько-румунських відносин на рубежі ХХ–ХХІ століть // Політика і час. – 2005. – № 2. – С. 16–23.
2. *Кравченко В.* Без третього не розібратися? // Дзеркало тижня. – 2004. – № 29.
3. *Чекаленко Л. Д.* Правовий захист кордонів України як проблема національної безпеки (українсько-румунський кордон) // Стратегічна панорама. – 2003. – № 1.
4. *Гакман С.* Проблеми українсько-румунського прикордоння // Матеріали міжнародної конференції «Західні кордони України: аналогії, проблеми, перспективи». – Ужгород. – 2005. – 26 лютого (Інтернет-ресурс) <http://www.ji-magazine.lviv.ua/conf-febr2005/vystupy.htm>
5. *Гоманюк М.* Українсько-румунський кордон. Канал «Дунай – Чорне море» // Матеріали міжнародної конференції «Західні кордони України: аналогії, проблеми, перспективи». – Ужгород. – 2005. – 26 лютого. // <http://www.ji-magazine.lviv.ua/conf-febr2005/vystupy.htm>
6. *Малько Ю.* Непросте сусідство. Інтерв'ю Надзвичайного та Повноважного Посла України в Румунії (Інтернет-ресурс) http://dialogs.org.ua/print.php?part=issue&m_id=9637
7. *Інтерв'ю* Чрезвычайного и Полномочного Посла Румунії в Україні Траяна Лауренциу-Христя // День. – 2006. – № 164, 28 сентября.
8. *Лазоренко К.* Бухарест пытається повліяє на канал «Дунай – Черное море» через ЕС // Экономические известия – № 41(804). – 05.03.2008; Румыния критикует Украину за строительство канала «Дунай–Черное море» (Інтернет-ресурс) <http://korrespondent.net/business/100744>
9. *Волович О., Максименко І.* Конкурентна дружба. Як зміняться відносини України та Румунії? // День. – 2006. – № 17. – 7 лютого.
10. *Україна – Румунія: Зустрілися.* Проблеми не розв'язали, але механізм придумали // Група стратегічних та безпекових студій (Інтернет-ресурс) <http://gsbs.org.ua/index.php?nma=news&fla=text&id=2346>
11. *Інформація* Государственного комитета статистики // www.ukrstat.gov.ua
12. Там само.
13. *Державна* програма розвитку транс-кордонного співробітництва на 2007–2010 роки. Затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2006 р. № 1819 // Урядовий портал (Інтернет-ресурс) <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=60690971>
14. *В. Ющенко:* Румунія і Україна зацікавлені в розвитку двосторонніх відносин (Інтернет-ресурс) <http://www.newsru.ua/Ukraine/30oct2007/rum.html>
15. *Інтерв'ю* Чрезвычайного и Полномочного Посла Румунії в Україні Траяна Лауренциу-Христя // День. – 2006. – № 164, 28 сентября.
16. *Малько Ю.* Непросте сусідство // Інтерв'ю Надзвичайного та Повноважного Посла України в Румунії. (Інтернет-ресурс) http://dialogs.org.ua/print.php?part=issue&m_id=9637
17. *Green Paper.* A European Strategy for Sustainable, Competitive and Secure Energy. – Brussels, 8.3.2006. – COM (2006) 105 final.
18. *The EU and Central Asia: Strategy for a New Partnership* // Council of the European Union, – Brussels. – 2007. – June 21–22.
19. *See:* The new EU Strategy towards Central Asia: a view from the region. // CEPS Policy Brief. – 2008. – January. – No. 148; *Губайдуллина М.* Интеграционный процесс в Центральной Азии // Информационно-аналитический центр исследования общественно-политических процессов на постсоветском пространстве // http://www.ia-centr.ru/public_details.php?id=324; *Уразов А.* Политика ЕС в странах Центральной Азии // Информационно-аналитический центр исследования общественно-политических процессов на постсоветском пространстве // http://www.ia-centr.ru/public_details.php?id=134
20. *Сотрудничество* Республики Казахстан с Румынией // Министерство иностранных дел Республики Казахстан (Інтернет-ресурс) http://portal.mfa.kz/portal/page/portal/mfa/ru/content/policy/cooperation/europe_america/12
21. *Socor V.* Bridgehead in Europe: Kazakhstan Acquires Romania's ROMPETROL // Eurasia monitor/ http://www.jamestown.org/edm/article.php?article_id=2372400
22. *Romania* working out medium-term energy security strategy // <http://nato.mae.ro/index.php?lang=en&id=31&s=15613&arhiva=true>
23. Ibid.
24. *Высоцкая Т.* Украина согласна поделиться // Деловая столица. – 2006. – № 6 (248). – 6 февраля.